

Eilhard Lubin

Programma Ad Sacrosanctae Theologiae & Sanioris Philosophiae in Universitate Rostochiensi Studiosos

Rostochi[i]: Pedanus, 1619

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn734371373>

Druck Freier Zugang

Lübbimüs, Richard

R.M. Progr. 1619/6

PROGRAMMA
AD SACROSANCTAE THEO-
logiæ & Sanioris Philosophiæ in Uni-
versitate Rostochiensis Studiosos,

Duplici Collegiorum Exercitio

UNI PHILOSOPHICO - THEOLO-
gico privato, alteri Theologico publico
præmissum ab

EILHARDO LUBINO,

In quo de Ingruente passim circa humanio-
res artes, linguas, & literas

BARBARIE,

Ejusq; causis & remedijs carptim & saltuatim
quædam tanguntur,

Publicatum Anno 1619. 2. die Maij.

2. Cor. 13. 6. 10.

Ἐἰς ὁμιλοῦν, καὶ οὐκ εἰς καθάριον.

ROSTOCHI

Litteris Joachimi Pedani, Acad. Typog.

ANNO M. DC. XIX.

Progr.

SACROSANCTÆ THEO-
LOGIAE, ET SANIORIS PHI-
losophiæ Studiosis in Academiâ
Rostochiensî S.

Uod Ecclesiastes dicebat, Tempus destruendi, tempus ædificandi, Illud verum esse inter cetera Resp. literaria, cum ubiq; alibi, tum etiam apud nos, in conspectu omnium nostrum, experitur. Ut enim omnium operum rerumq; humanarum tanquam circularum certa quedam & fatales sunt circumvolutiones & Periodi, in quibus ubi ad summam apsidem & Apogæum perventum fuerit, ut altiùs scandere non datur, sic etiam subsistere non licet: sed eò paulatim rursus descenditur, quò humana & mortalia suapte sponte ruunt & feruntur omnia: Sic etiam literarium hoc regnum suam illam fatalem vicissitudinem non sine gemitu omnium bonorum nimis quàm manifestè sentit. Tempus ædificandi fuit clarissimum & felicissimum illud elapsè in *1678* Cæsar. saculum, quo nimirum non solum Sol ille Justitiæ Filius D E I purissimis Evangelij sui radijs exortus hoc in Europâ Germaniæ nostræ clima clementissimè illustravit: Verum etiam non sine singulari suâ Providentiâ duos fidelissimos subministros sibi excitavit, humaniorum scilicet tum Linguarum, tum Artium studia, profligatis non solum circa religionem Christianam errorum & hæresewn tenebris, Sed dissipatâ

A 2

etiam.

etiam circa literas humaniores è tenebrarum Patre & nocte
genitâ priorum sæculorum Barbarie, unâ cum filiabus suis
duabus Ignorantiâ & Infantiâ. Et hinc adeò præterito sæculo
Religio Christiana, & unâ cum ipsâ Resp. literaria in hisce
Germania nostra & vicinorum regnorum oris, in supremo
floquentissimi status cacumine & apice constituta, & sublimi
beatæ felicitatis quasi triumphali curru in vecta, hisce duobus
Satellitibus & Anteambulonibus stipata, Lucis suæ salutare
radios longè lateq. in templa & Scholas, In curias & aulas,
in opida & urbes, in regiones, provincias, & tota regna uber-
rimè passim sparsit.

Nostrum hoc, quo jam vivitur, sæculum Tempus de-
struendi est, quò scilicet eò, unde Patrum nostrorum ætate
DEI ductu & auspicio feliciter eluctati emergeramus, justis-
simè irato, & ingratitude nostram puniente DEO, dege-
neres nepotes denuò revolvimur, & præcipientes ruimus. De
Academiâ nostrâ hæc illud ostendere, non magis necessarium
fuerit, quàm Soli in meridie sudo cælo lucenti facem aliquam
preferre. Hoc enim qui non animadvertit, qui non videt &
sentit, ille non ratione solum, sed & sensu caret: qui non do-
let degener & suppositus est filius, quippe qui animam agente
& moriente suâ matre nullo doloris sensu tangatur. Quem-
admodum verò Patrum nostrorum tempore ad felicem illam
adificationem omnes tam qui præerant, quàm qui suberant,
certatim suas conferebant operas; quando scilicet præceptores
sine invidiâ fidelissimè docebant, & discipuli sine pudore cu-
pidissimè discebant; quo ardor ille discendi & docendi in his
& illis invicem se accendebat, & mutuò inflammabat: Ita
jam vicissim ad fatalem hanc, in quâ nunc occupamur, de-
structionem maturandam tam discentes quàm docentes vento-
pariter & remigio contendimus, &, ut cum Poëtâ loquar:
—— Parvi properamus, & ampli.

Quam-

Quamvis autem nostrā etate etiam non desint, qui imminens illud vastum ingruentis Barbariei diluvium cominus jam imminere sentiant, eiq; omnibus viribus, & toto pectore sese opponant, Illi, scilicet, — quibus arte benignā

E meliore luto finxit præcordia Titan:

Ad illud tamen malum avertendum unius & alterius, vel saltem paucorum admodum, conatus & studium aequè irritum fuerit, atq; si quis validissimum ventum flatu oris retrò convertere conetur, aut ingentis turris ruinam tenui tibicine opposito fulcire, & inhibere postulet. Ethnici quondam calamitates suas ad neglectos & contemptos Deos referebant: quanto justius Christiani nos hac tanta mala ad Dei beneficia neglecta & contempta retulerimus? Quotusquisq; enim jam invenitur, qui non dico expendat & asstimet, sed vel saltem sentiat, quæ, qualia, & quanta bona tum in civitate DEI, tum in Rep. litetariā apud nos quotidie vivi videntesq; perdamus! Tam ferrea, imò tam adamantina est stuporis & cecitatis nostræ, quā ob ingratitudinem nostram à Deo justè irato punimur, malignitas, ut summa illa bona à parentibus nobis relicta degeneres heredes etiam amittamus prius, quàm illa habuisse senserimus. Parentes nostri ideo edificabant, quia solida fundamenta, quibus superexstruerent, jaciebant. Nos ideo destruimus, quia neglecto fundamento à culmine & fastigio incipimus. Nos utinam vani! Sed vera hac esse promtius esset mihi demonstrare, quàm asserere. Quis enim negarit ipsum omnium bonorum fundamentum à nobis negligi? Fundamentum dico SCHOLAS INFERIORES, In quibus tenera ætas post lac maternum, & mox pueri & adulescentes, Pietatis & virtutis, linguarum & artium, hoc est summorum & maximorum in vitā bonorum sub optimis & doctissimis præceptoribus fundamenta fideliter & feliciter discant. Quis inficietur talem Scholam in civitate quādam bene

A 3

consti-

constitui & formari aequè utile esse, atq; rempub. ipsam? Et
 quis affirmabit talem Rectorem Scholæ cum suis Collegis mi-
 nus necessarium esse Reipublicæ, quàm vel ipsum Superinten-
 dentem cum toto suo ministerio, vel summum consulem cum
 universo Senatu? Quod si quis neget eò ipsò se recordem &
 amentem esse adfirmet. Ego verò eò magis adhuc necessarium
 esse censeo, quò necessaria magis est ad ædificationem ejus ope-
 ra, qui fundamenta jacet, quàm ejus qui super jactis ædificat,
 Nam hæc sine illis ruunt, non contra; Imò verò quò utilius
 magisq; necessarium est, & quò feliciorum habet successum,
 surculum, dum adhuc tener est & corrigi potest, ad Virtutis
 & Sapientiæ frugem salubriter inficere, quàm annosum aliquod
 ramale, quod in prævum jam induruit, quodq; frangas citius,
 quàm corrigas. Sunt enim tenellâ etate in Scholis informandi
 pueri nobilissima purissima & optima humani generis pars,
 qualium regnum calorū esse Servator noster pronunciat, ad
 qualium exemplum Christus nos regnum calorū accipere
 jubet, Et peccatorum longè gravissimum esse pronunciat, tales
 offendere, & ad se venire prohibere. Prohibent autem &
 offendunt illi, qui Scholas tales inferiores superbè contemnunt,
 saltem securè negligunt, quas ad optimum statum redigere
 illorum munus primum & præcipuum erat. quod peccatum
 tale ac tantum est, ut illud æternis Gehennæ flammis à DEO
 vindicatum iri nullum sit dubium. Pueris enim, cum ceret
 adhuc, & quasi informes sint, nisi in primâ hujusmodi in-
 Scholis Institutione, Pietatis & Virtutis Idea imprimatur,
 Diabolus & mundus nequitia ac malignitatis suæ stigma mox
 illi inuret, & venenum suum propinabit, & larvam suam in-
 duet, non fortè rursus exuendam, & in quâ pleriq; tanquam
 Basilisci alios emisit, & semetipsos reflexis radijs occidunt.
 Ad hujusmodi autem Scholæ Regimen & gubernationem
 eligendi & admoventi erant, non solum doctissimi, sed etiam
 hone-

*honestissimi, gravissimi, & integerrimi, & ut verbo dicam, inter omnes bonos optimi quique; quales etiam honoratissimo loco habendi apud quosvis; Quibus etiam honestissima constituenda essent stipendia, & eo quidem honestiora, quo illorum labores & majores sunt, & majoris momenti & potiores. Certè quibus juniores nihilo minus debent, quàm suis parentibus. Intellexerunt hoc Juvenale teste etiam saniores quidem Ethnici, Qui præceptorem sancti voluere parentis esse loco. Imò verò tantò plus debetur Præceptori quàm parenti, quantò potior est animi quàm corporis Pater; quantò potius bene vivere quàm vivere; quantò præstabilius est hominem quàm animal esse. Neque enim absurdè quidam docebat, Se patri suo debere quod animal natus, præceptori, verò quod homo factus esset. Verum enim verò quis non jurè hic exclamet, Tantamnérom tam negligenter agi! Et quæ sanè negligentia non jam cum levi culpâ, sed cum atroci scelere, conjuncta est, nisi forte atrox scelus non est, negligere omnium bonorum fundamentum, negligere optimam humani generis partem, negligere juventutem, & liberos suos à Deo sibi datos, ut mundus; hoc est Diaboli Schola, illos reddat Gehenna torres & mancipia, quos talis Christi Schola rectius conformata reddere potuisset celi cives & plantaria. Quid hoc aliud, quàm negligere illud, quod omnium maximè curandum erat? Quæ parentes arando, pascendo, navigando, mercando & laborando - cunq; acquirunt, illa liberis suis parant, Cumq; illud parandarum opum studium tantopere curæ sibi esse fateantur parentes propter liberos potissimum: Ipsos sanè liberos multo adhuc magis curæ sibi esse debere confitentur. At verò quàm cæcus, imò verò quàm malignus hic se prodit hominum stupor! Dicebat Crates Thebanus se quoties in urbem aliquam Græcia veniret, ex editiori aliquo urbis loco cives acclamaturum: O cives! quæ vos cæpit demen-
tia!*

ita? De opibus, quas liberis vestris relicturi estis, anxie solliciti estis? Liberos autem vestros, quibus illas relicturi estis securè negligitis. *Et Juvenalis:*

Hospite venturo cessabit nemo tuorum,
Verre pavementum, nitidas ostende columnas,
Arida cum totâ descendat aranea telâ,
Vox domini fremit instantis, virgamq; tenentis.
Ergo miser trepidas ne stercore fæda canino
Atria displiceant oculis venientis amici,
Ne perfusa luto sit porticus? Et tamen uno
Semodio scobis hæc emundat servulus unus.
Illud non agitas ut sanctus filius omni
Adspiciat sine labe domum?

Hic verò illorum ego conscientias convenio, qui in Rebuspublicis & Urbibus ad rerum sedent gubernacula, & rem talem & tantam, quæ ante omnia curæ & cordi magistratui esse debebat tam parum, tam nihil curant. Vos, qui in Rebuspublicis & urbibus prudentissimi & consultissimi ut estis, sic etiam audire postulatis: Cur prudentia vestra & consiliorum opes in hanc curam non intenditis, quâ nulla vobis dignior, ut de futuro cives bonos potiùs quàm divites habeatis? Ut urbes vestra Pietatis potius & virtutis incolarum presidio, quàm murorum & fossarum munimento firmata sint. Hanc curâ ut nihil vobis dignius, nihil potius est, sic etiam nihil debebat esse prius, & quæ ne ad horæ quidem momentum ulterius differenda erat. Quod qui non intelligit vix dignus est, qui in Republ. subulcus aut agazo constituatur. Harum scilicet inconsulta imprudentia, certè negligentia debemus, quod ut ingeniosè Cynicus ille dicebat Schola jam non sit σχολή sed χολή, non Δατξιβή, sed κατξιβή. Otium enim in talibus ludis Scholasticum, quod jucunda oblectatio esse debebat, factum est omni felle amarum, nec jam amplius est exercitatio, sed

sed miserorum hominum miserabilis absumptio, & pulveris plenum tale Ergastulum, quo etiam truculentissimi tyranni aliquando divinitus puniti feruntur, ut de Dionysio Sicilia tyranno memorant, cum regno exutus exsul Corynthis ludum literarium aperire cogeretur. Hic ille ludus est, in quo plerique arumnabili labore absumentur, & interim fortiter esuriunt, & in paupertate tantum non contabescunt. Non desunt in Scholis quibus singulis diebus pluribus horis in Scholastico pulvere est desudandum, unde vix tamen panem habent, quem edant, quam alijs integrâ hebdomade, quorum tamen etiam lauta est conditio. Quamvis enim ratio, & illa quidem expeditissima inventa sit, & ostendi possit, quâ Scholæ hujusmodi ita formentur, ut in ijs & docentes duplo minus molestiarum habeant, & discentes duplo plus proficiant: illorum tamen quorum debebant, erga hanc lucem oculi non minus cacutiunt, quam erga Solem nocturnæ, & aures erga hæc talia non magis aperta sunt quam erga incantationes serpentum. Cumq; in rebus alijs nemo iudicium sibi sumat, nisi de rebus notis & exploratis, de Scholis & illis quæ huc spectant, tanquam de re vilissimâ, & cuius obviâ, nemo non censorium munus delegatum sibi arbitratur, etiam mulieres, quæ saltem *ῥομφαλαὶ* *ῥαεῖν* non neminem ut ad Templorum suggesta, sic & ad Scholarum pulpita admoverunt. Vidi non ita pridem in urbe non obscurâ collegam Scholæ, qui triginta florenos annui habebat salarij, & ut vitam tolerare posset post arumnabiles in Scholâ labores ordinarios privatim septem civium liberos instituebat, qui singuli unâ in hebdomade die in patriâ domo mensâ illum excipiebant, ut sic singulis ille diebus ostiatim ab unius adibus transiret ad alterius, & hoc interim beneficium cives illi censebant minimè vulgare esse; Ubi ipsius subulci conditionem longè lautiorẽ fuisse nullus dubitem.

B

Quan-

Quantis passim conducuntur sumtibus, qui canes artes peculia-
res doceant, qui eos curent & venatum educant, qui equos
artificiosè incedere instituant! Quod Padagogis & Pra-
ceptoribus à parentibus impenditur, quamvis perexiguum
illud sit, totum perire creditur. Vetus illa querela est jam
ante sesquimille annos nata, Res nulla minoris

Constabit Patri quam Filius, —

Nec plerisq; parentibus quidquam contemtius & vilius est
suis liberis. Et memorabile est Sapientis illud, qui, cum à Patre
quodam, qui filium instituendum illi adduxerat, Didactron
postulasset, & Pater Euclio illi respondisset, Pro illà pecunià se
mancipium posse emere, illi rege sit: Eme, & habebis duo. Ad
hanc laborum arumnabilem magnitudinem, & stipendiorum
multis in locis incredibilem tenuitatem accedit insuper scele-
ratus ille contemptus, quando qui in Scholis jam docent infima
propemodum facis & plebis homines passim consentur, quos
ignominioso & à Diabolo excogitato nomine Scholæ Vulpecu-
las passim vocant. Hinc adeo fit, ut nemo paulò doctior &
cordatior operam suam Scholis hujusmodi amplius velit im-
pendere, aut si impendat inopià coactus & invitus faciat, nec
quidquam in votis magis habeat quàm inde maturè liberari.
Nunquam autem tales officij sui partes rectè obeunt, à quo ani-
mis suis abhorrent. Hinc jam unde barbaries hac nobis in Aca-
demijs enascatur, aestimari facile potest, & quæ jam non
amplius futura nobis imminet, sed præsens & coràm cervices
nostras premit; nec jam amplius ima discipulorum scamna occu-
pat, sed etiam summas docentium cathedras conscendit & inde
elata voce declamat. Hisce enim inferioribus Scholis pessimè
passim constitutis, flagitiosissimè ubiq; fermè neglectis & con-
emptis, hoc jam inde emergens malum non potest non in superio-

res etiam Scholas & Academias tanquam ex traduce & radice in arborem & fructum inde enatum derivari. Quippe cum ex talibus Scholis ad nos commeantes, rarissime aliquid solidi, plerumque tantum vix rudissime inchoata secum adferant. Horum nimirum fructum & messem jam metimus longe uberimam, quod qui non animadvertit non ratione solum, sed etiam sensu caret. Eo certe redacti sumus, ut vix puerorum in Principijs solidioris literaturae instituendorum Pædagogum amplius invenias. De quo cum viri alicujus præcipui filiis ut prospicerem non ita pridem rogatus essem, conditio minimè vulgaris non paucis proposita, cum omnibus arrisisset, à plerisque tamen ideo repudiata est, quæ conditio de Principijs Græcæ Linguae proponendis illi esset addita, quæ tanquam Medusa capitis objecto Gorgone, ut habetur in fabulâ, multi saxa & truncos se esse prodebant. Illa enim Lingua, sine quâ tamen viri docti nomen nemo jure sibi usurpaverit, legi amplius vix potest, & audiri ulterius vix sustinet: quæ in hac quondam Academiâ ante quadraginta annos à sex & pluribus professoribus in summâ auditorum frequentiâ certatim proponebatur. Rectores Scholarum in non ignobilibus Rebus jam passim desiderari incipiunt, & quæri quidem, sed difficulter inveniri. Quàm enim rara talium jam seges, & quæ paulò post videtur penitus abolenda, cum rectè vix ullibi feratur, vix excolatur amplius. Juniores adolescentuli tanquam tenelli surculi in inferioribus Scholis tanquam agris nimis jam sterilibus primæ suæ nutritionis vix aridum & jejunum succum trahunt, unde uberioris & maturioris frugis in superioribus Scholis & Academijs expectatio sperari haud potest. De Academijs vix paucula dicere chartæ hujus angustia patitur, & de quibus satius esset nihil, quàm parum dicere.

In plerisq^{ue} eo jam res recidit, ut nec docentes, nec discentes satis suum faciant officium. Indigna hac sunt, & exiguo nostro cum honore, qui docemus, dicuntur: dicenda tamen. Qui discere debebant & regi. professoribus & præceptoribus suis qui docere & regere, clavum è manibus multis in locis excusserunt, & docendi docere postulant. Juniores cum ad Academias accedunt in duo plerumq^{ue} hominum genera incidunt, Vel in illos à quibus apertè à virtutis & eruditionis studio abducti, seducuntur in perniciem; qui integros ipsi perditì & corrupti excipiunt tanquam lupi oves, quos ad multiplicem nequitiam comites secum rapiunt ipsi duces, Quorum malignitas quamvis Adamante durior, frangi tamen posset, si illi, qui debebant tales comescere, parem animi firmitudinem & constantiam, adhiberent ad illarum nequitiam detegendam & domandam, atque illi adhibent ad illam exercendam & occultandam, & eò perniciosiorem exercent, quò occultius illam tegunt: Vel in cacos duces incidunt, qui alijs viam monstrare postulant, cum ipsi semitam sibiipsis nondum sapiant, à quibus à veræ eruditionis semitâ abducti, ad falsæ eruditionis avia seducantur. Pleriq^{ue} juniores cum se veris præceptoribus & rectis ducibus regendos & ducendos committere deberent caci duces cacos comites sequuntur. Qui cum sub exploratæ virtutis & eruditionis Magistris & Professoribus discere, & ex ipsis fontibus Sapientiam haurire deberent convertunt se ad aridos & jejunos rivulos, non rarò etiam ad turbidas & impuras cisternas, & ad tales præceptores qui ipsi multos adhuc annos discere debebant, ubi, ut est in Proverbio, aliter mulget hircum, & aliter cribrum supponit. Nempe neglectis lectionibus publicis, & artium & linguarum illarum, sine quarum cognitione nunquam
solida

solida comparatur eruditio, studijs, illarumq; Magistris in
privata collegia se penetrant, & ibi à disputationibus studia,
sua exordiuntur, hoc est neglecto fundamento domum suam,
à summo tecto adificare incipiunt, & exemplo deliræ illius fe-
mina, parere postulant, ante quam conceperint. Et hæc omnia
illis spectantibus & permittentibus, qui impedire debebant, &
hanc docentium adhuc docendorum disputandi licentiam tan-
quam Academiæ pestem avertere. Sanè vesana illa
disputandi scabies, quæ passim mutuū illi se scabunt, suamque
altercandi pruriginem à primâ adolescentiâ alij alijs adfricāt,
humaniores linguas literas & artes, & saniores Philosophiam
jam dudum ex Academijs profligat, & impuram illam Scho-
lasticam Philosophiam in pulpita & Cathedras revocat &
eādē operâ Scholasticæ Theologiæ januas & fenestras aperit.
In hisce præposteris studijs cum aurea ætatis potissimam par-
tem jam attriverunt, illorum quæ in Sacra Theologiâ & ve-
riore Philosophiâ vel maxime scitu necessaria sunt, pleriq;
vix quidquam rectius intelligunt, quàm, quod Frischlinus ali-
quando de talibus dicebat, occisi sues, strangulati canes, &
excoriati asini. Quod luculentissimis exemplis ostendere
promptum mihi foret, nisi illa nimium odiosa futura essent.
Ideo autem necessaria hæc ignorant, quia didicerunt non ne-
cessaria, & talia, quæ etiam doctissime ignorantur. De
hisce & pluribus alijs, quorum vix centesimam partem hujus
chartæ angustia capere, homines privati conqueri possumus,
emendare illa non possumus. O si Dei providentia aliquem
Caroli Magni similem, tanquam Herculem alterum excita-
ret, qui hanc Lernæ Hydram conficeret, qui hanc Barbariem
jam pulpita in Scholis & Academijs occupantem profligaret:
hanc Ecclesiarum, Academiarum, & totius Regni Literarij

Panoethrian averteret! Αλλά λαῶν πῶς ἔχει. Quamvis autem homines pauci & privati tanto malorum Cataclismo resistere minimè possimus, & hisce & consimilibus querelis nihil proficiamus, quibus pauci boni parum moventur, multi verò & plerique mali etiam ultrò oppedunt: Equum tamen est, ut pro virili ἔργῳ πᾶσι ἡμῶν illi nos opponamus, nisi eidem culpæ, uti etiam mox ejusdem pænæ involvi postulemus. Ego certè, quamvis inter minimos minimè primus, hanc querelam huic chartulæ impressam testem exstare volui, quod hæc, quæ incuriâ, vecordiâ, imprudentiâ & negligentia nostrâ jam dudum nobis attraximus, quotidie attrahimus, talia & tanta mala, ex animo dolcam, (& quis non mecum bonus?) & quantum in me, illis restiterim. Quod ne verbis solummodo fecisse videar, constitui diebus extraordinarijs, volente & juvante Deo, duo aperire collegia, Unum privatum domi meæ Philosophicum, explicaturus & in paucas theses redacturus, & disputaturus Librum Philippi MORNÆI nobilis Galli DE VERITATE RELIGIONIS CHRISTIANÆ, nunquam satis laudatum. In quo ille Sanioris Philosophiæ in Theologiâ salutarem usum admirabili ingenio & Eloquentiâ ostendit, & quæ ex universâ Philosophia ad Veram Pietatem, & Eruditionem depromi possunt ἀπεψας ἡγουσας δεξιᾶν τοῦ πατρὸς salubriter digessit. Quo libro in hoc & Barbarismi & Epicureismi diluvio, vix alius quisquam post sacra, teste magno quondam Chytrao nostro, utilior, & qui liber dignus est, ut ab omnibus omnium facultatum studiosis accuratè legatur & cognoscatur, quippe à cujus lectione nemo non & doctior & melior redierit. Quamvis enim illi paucissimis in locis quædam adpersa, quæ cum Ecclesiæ nostræ confessione non prorsus congruant, totum tamen reliquum egre-

egregium corpus non repudiabimus propter pauculos illos naves, de quibus inter explicandum fideliter & candidè monēbō. Alterum publicum Theologicum in hujus collegij auditorio Boreali, quo à 6. matutinā in 9. Historia Evangelica in sex libros distributa, Tertium & sequentes oñi Jū per texam, illo filo quo jam ante novem annos priores duos (quorum copiam dominis studiosis huic Collegio interfuturis faciam) inchoavi, sic tamen ut collatio versionum, & Paraphrasis, (qua commodius peculiaribus libris exponuntur, & jam adfecta mihi sunt) ne moles operis nimium crescat, non inseratur. Ad ordinarios interim officij mei publici labores quod spectat, in illis ut nihil illorum quæ leges & statuta Academia nostra exigunt hætenus in me desiderari passus sum, ita neq. in posterum, cum DEO, patiar.

Quamvis autem hoc elapso octennio proximo hujusmodi privatis exercitijs & collegijs parum operæ impendisse videar, & de consuetis mihi in talia exercitia privata studijs multum remisisse: Testabitur tamen suo tempore, juvante Deo, ipsa eventus veritas, & ipsa calumnia vel inrita, volente DEO, fatebitur, me officij mei partes interea minimè neglexisse, & in novo Testamento tali operi toto jam octennio me impendisse, quod spero viros pios & doctos (reliquos habeo in promiscuò) prestabilius aestimatuos esse omnibus hujusmodi exercitijs. Hujus operis, (cujus conatus saltem in laude erit, eventus autem in manu DEI) vastum pelagus non sine arumnabili labore hætenus, cum DEO, etiam inter medias peregrinationes emensus, cum jam eminus portum, laus sit DEO; videam, post intervallum ad relicta hoc extraordinaria exercitia, quod DEUS bene vertat, rursus me converto, Vosq. qui hisce exercitijs interesse volueritis, hortor & moneo, ut intra

tra proximum quatrimum nomina vestra apud me profitea-
mini, experturi, volente & juvante DEO, tale collegium,
quod non simile futurum sit illis Pharmacopæorum pixidibus,
quæ foris remedia pollicentur, intus venena continent; sed
ex quo circa Theologiam Dominam, & Philosophiam ejus
pedissequam, doctiores & meliores revertamini. Quod re
& opere ipso præstare, quàm multo verborum ambitu polliceri
malo, ejus ductu & auspicio, in quo labor & conatus noster non
erit inanis, Cui Academiam & Urbem hanc, & nos in illâ omnes
commendo. P. P. Rostockij, 2. Mai, Anno 1619.

EILHARDUS LUBINUS,

solida comparatur eruditio, studijs, illarum
 privata collegia se penetrant, & ibi à dispa
 sua exordiantur, hoc est neglecto fundame
 à summo tecto adificare incipiunt, & exem
 mina, parere postulant, ante quam conceperit
 illis spectantibus & permittentibus, qui imp
 hanc docentium adhuc docendorum disputa
 quam Academiarum pestem avertere.
 disputandi scabies, quā passim mutuū illi
 altercandi pruriginem à primā adolescentia
 humaniores linguas literas & artes, & san
 jam dudum ex Academijs profligat, & in
 lasticam Philosophiam in pulpita & Cat
 eadem operā Scholasticæ Theologiæ januas
 In hisce praposteris studijs cum aurea eta
 tem jam attriverunt, illorum quæ in Sacri
 ore Philosophiā vel maximè scitu nece
 vix quidquam rectius intelligunt, quā,
 quando de talibus dicebat, occisi sues, str
 excoriati asini. Quod luculentissimis
 promptum mihi foret, nisi illa nimium o
 Ideo autem necessaria hæc ignorant, quia
 cessaria, & talia, quæ etiam doctissime i
 hisce & pluribus alijs, quorum vix centes
 chartæ angustia caperit, homines privati
 emendare illa non possumus. O si Dei p
 Caroli Magni similem, tanquam Hercu
 ret, qui hanc Lernæ Hydram conficeret, q
 jam pulpita in Scholis & Academijs occu
 hanc Ecclesiarum, Academiarum, & tot

B 3

